

Innhold

Forord	5
Innledning	13
DEL 1 BAKGRUNNEN OG BEGRUNNELSEN FOR LOV OM JURIDISK KJØNN	17
Kapittel 1	
Bakgrunnen for lov om juridisk kjønn	19
1.1 Lov om juridisk kjønn kort oppsummert	19
1.2 Nærmere om rettstilstanden før lov om juridisk kjønn	20
1.3 Veien fram til lov om juridisk kjønn	23
1.4 Er juridisk kjønn nødvendig?	27
1.5 Har staten en plikt til å anerkjenne kjønnsidentitet?	28
1.6 Begrepsoversikt	29
1.6.1 Hva er juridisk kjønn?	29
1.6.2 Hva er fødselskjønn?	30
1.6.3 Hva er kjønn?	31
1.6.4 Hva er kjønnsidentitet?	33
1.6.5 Hva menes med kjønnsuttrykk?	33
1.6.6 Diagnosen transseksualisme	34
1.6.7 Begrepet transperson	35
1.6.8 Begrepet interkjønn	35
1.6.9 Hva er et «tredje kjønn»?	37
1.6.10 Korrigering av fødselskjønn og endring av juridisk kjønn.	39
1.6.11 Identifikasjonsnummer (fødselsnummer og d-nummer)	40
Kapittel 2	
Retten til å endre juridisk kjønn under retten til privatliv	41
2.1 Innledning	41
2.2 Kort innføring i retten til privatliv etter EMK artikkel 8	45
2.3 Diskresjonshensynet	47
2.4 Retten til selvbestemmelse	49

2.5 Forholdet mellom retten til privatliv og norsk praksis knyttet til juridisk kjønn	53
---	----

Kapittel 3

Retten til å endre juridisk kjønn som et diskrimineringsrettslig spørsmål	56
3.1 Innledning	56
3.2 Grunnloven § 98 og likestillings- og diskrimineringsloven.	56
3.3 Diskrimineringsvernet etter KDK	57
3.4 Diskrimineringsvernet etter EMK	58
3.5 Diskrimineringsvernet etter EU-retten.	59
3.6 Oppsummering.	60

Kapittel 4

Endring av juridisk kjønn i andre land	62
4.1 Innledning	62
4.2 Danmark.	63
4.3 Sverige	64
4.4 Tyskland	65
4.5 Frankrike	66
4.6 Storbritannia	68

Kapittel 5

Kritikk av lov om juridisk kjønn.	71
5.1 Innledning	71
5.2 Påstand: Lov om juridisk kjønn bidrar til uklarhet rundt kjønnsspesifikk lovgivning og praksiser	72
5.2.1 Kvoteringsregler og regler om kjønnsbalanse	76
5.2.2 Kjønnsdelte rom	81
5.3 Påstand: Lov om juridisk kjønn viderefører tradisjonelle kjønnsroller	86
5.4 Er begrepet «fødselskjønn» nødvendig?	88
5.5 Burde endring av juridisk kjønn kun vært mulig for voksne?	89
5.5.1 Endring av juridisk kjønn for barn mellom 6 år og 16 år.	90
5.5.2 Endring av juridisk kjønn for barn under 6 år	91
5.5.3 Oppsummerende betraktninger	92

Kapittel 6

Alternativer til lov om juridisk kjønn.	94
--	-----------

Kapittel 7

Forholdet til andre lover.	97
7.1 Innledning	97
7.2 Folkeregisterloven	97
7.3 Navneloven	98
7.4 Passloven og ID-kortloven	99
7.5 Rett til helsehjelp – diagnosen transseksualisme	100

7.6	Personopplysningsloven og personvernforordningen (GDPR)	102
7.6.1	Kort om personvernlovgivningen	102
7.6.2	Folkeregistermyndighetens bruk av juridisk kjønn (Skatteetaten)	103
7.6.3	Passmyndighetens bruk av juridisk kjønn (politiet)	105
7.6.4	Andre virksomheters bruk av juridisk kjønn	105
7.6.5	Oppsummering	106
7.7	Likestillings- og diskrimineringsloven	106
7.7.1	Kort innføring i likestillings- og diskrimineringsrett	108
7.7.2	Forholdet mellom diskrimineringsgrunnlagene kjønn, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk	109
7.7.3	Kort om klagesakene som har vært fremmet på bakgrunn av kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk	112
7.7.4	Garderobe- og toalettbruk	115
7.7.5	Kjønnsmarkører i pass og identitetspapirer	118
7.7.6	Lov om juridisk kjønn – i seg selv diskriminerende?	120
7.7.7	Straffegjennomføringsloven – tildeling av soningsplass i manns- eller kvinnefengsel	121
7.7.8	Krisesenterloven – plassering i mannlig eller kvinnelig institusjon	122
7.7.9	Ekteskapsloven – kirkelig vigselnekt for brudepar av samme kjønn	122
DEL 2		
	MERKNADER TIL LOV OM JURIDISK KJØNN	125
§ 1	Definisjon	127
1	Innledning	127
2	Formålet med registrering av juridisk kjønn	128
3	Utlevering av opplysninger fra folkeregisteret	129
4	Innsyn i egne folkeregistrerte opplysninger og utstedelse av attester	130
5	Reglene for registrering av fødselskjønn	131
5.1	Første gangs registrering ved fødsel (norske statsborgere)	131
5.2	Første gangs registrering av utenlandske statsborgere	131
6	Korrigerings av opplysninger om kjønn i folkeregisteret	131
§ 2	Rett til å endre juridisk kjønn	132
1	Innledning	132
2	Vilkårene for å endre juridisk kjønn	133
3	Forholdet mellom endring av juridisk kjønn og navneendringer	133
4	Mulighet for å reservere seg mot registrering av juridisk kjønn	134
5	Endring av juridisk kjønn for norske statsborgere bosatt i utlandet	134
§ 3	Endring av juridisk kjønn for personer som er satt under vergemål	134
§ 4	Endring av juridisk kjønn for barn	135

1	Innledning	135
2	Første ledd – barn over 16 år	136
3	Andre ledd – barn mellom 6 og 16 år	136
4	Tredje ledd – barn under 6 år	137
§ 5	Behandlingen av søknader om å endre juridisk kjønn	137
1	Innledning	138
2	Første ledd – hovedregelen om endring av juridisk kjønn	138
3	Andre ledd – unntak der samtykke kun foreligger fra en av dem med foreldreansvar	139
§ 6	Rettslige konsekvenser av å endre juridisk kjønn	140
1	Innledning	140
2	Pass og identitetspapirer	142
2.1	Passloven	142
2.2	ID-kortloven	142
3	Regler om kjønnsbalanse	143
3.1	Kjønnspoeng ved opptak til høyere utdanning	143
3.2	Kjønnsbalanse i offentlige utvalg	143
3.3	Kjønnsbalanse i allmennaksjeselskaper	144
3.4	Kjønnsbalanse ved utvalg av meddommere	144
4	Etablering av foreldreskap og rettigheter som foreldre	145
4.1	Barneloven	145
4.2	Folketrygdloven	146
4.3	Bioteknologiloven	146
5	Rett til helsehjelp for transpersoner (kjønnsbekreftende behandling)	147
6	Bruk av juridisk kjønn i pasientjournaler og helseregistre	147
6.1	Pasientjournalloven	148
6.2	Helseregisterloven	148
6.2.1	Medisinsk fødselsregister	149
6.2.2	Norsk pasientregister	149
6.2.3	Øvrige medisinske registre	150
7	Bruk av juridisk kjønn ved etterforskning og under straffegjennomføring	150
7.1	Straffeprosessloven: regler om kroppsvisitering	150
7.2	Straffegjennomføringsloven: kjønnsdelte soningsplasser	151
8	Utstedelse av nye dokumenter etter endring av juridisk kjønn	151
8.1	Utstedelse av vitnemål	152
8.2	Utstedelse av attester fra tidligere arbeidsgivere	152
9	Kjønnsdelte rom	153
9.1	Kjønnsdelte toaletter på arbeidsplassen	153
9.2	Kjønnsdelte offentlige garderober og toaletter	153
9.3	Bruk av juridisk kjønn ved plassering i krisentre	153
10	Bruk av juridisk kjønn i diskrimineringssaker	154
11	Bruk av juridisk kjønn i forbindelse med idrett	154
12	Bruk av juridisk kjønn ved inngåelse av ekteskap	155

§ 7 Forskrifter	155
§ 8 Ikrafttredelse	155
§ 9 Endringer i andre lover	156
1 Innledning	156
2 Endringer i folkeregisterloven	156
3 Endringer i navneloven	156
3.1 Endring av aldersgrense for å endre navn	156
3.2 Vilkår for å endre navn for barn	156
3.3 Alminnelige begrensninger i retten til å endre navn	157
3.4 Unntak fra karantenetid for å endre navn	157
Litteratur	159
Stikkordregister	176